N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 26 febr. 1891, kl. 3 e. m.

Betänkande, angående vissa delar af tullbevillningen.

Utskottet har fått till sig hänvisade en inom Första Kammaren och femton inom den Andra väckta motioner, innefattande förslag till ändringar i gällande tulltaxa.

Bland de framställningar, öfver hvilka det sålunda åligger utskottet att afgifva utlåtande, har utskottet ansett sig böra till särskild behandling företaga dem, som afse borttagande af eller nedsättning i senast införda tullsatser å vissa lifsmedel. Dels hafva nemligen dessa tullsatser redan från början intagit en särskild ställning inom vårt tullsystem, så till vida som de infört tullbeskattning å hos oss förut tullfria lifsförnödenheter, dels är meningsstriden inom landet rörande nyttan och lämpligheten af just dessa tullar ännu synnerligen liflig, dels slutligen är af en utaf hithörande motionärer särskildt yrkadt, att Riksdagen, för den händelse att Riksdagen bifaller den af honom föreslagna ändring i tulltaxan, måtte i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att ändringen snarast möjligt blefve satt i verkställighet. Då af samtliga dessa skäl kan synas önskvärdt, att Riksdagen beträffande dessa tullsatser oförtöfvadt fattar sitt beslut, har utskottet ansett sig pligtigt att utan dröjsmål till Riksdagen i ämnet afgifva yttrande.

De af motionärer framstälda förslag, öfver hvilka utskottet sålunda nu har att afgifva särskildt utlåtande, förekomma i följande motioner, nemligen motionen n:o 13 af herr *J. N. Biesért* inom Första Kammaren samt motionerna n:o 6 af herr *P. A. H. Stjernspetz*, n:o 9 af herr *A. F. Broström*, n:o 10 af herr *J. Bromée*, n:o 49 af herr *W. Walldén m. fl.*, n:o 81 af herr *A. W. Nilson* från Lidköping, n:o 111 af herr *N. Nilsson* i Vrängebol och n:o 125 af herr *J. Johansson* från Stockholm, alla inom Andra Kammaren.

För större öfverskådlighets skull hafva de olika yrkandena sammanfattats i nedanstående tabell, i hvilken nu gällande tullsatser å ifrågavarande artiklar jemväl äro upptagna.

Ta

utvisande de enligt tulltaxan den 19 augusti 1889 å nedannämnda artiklar

	Spanmål pr 100 kilogram.																		Ris, oskalad eller Paddy, per 100 kg.	
	omalen:																malen:			
	råg.		hvete.		korn.		majs.		ärter och bönor.		hafre och vicker.		malt, äfven krossadt.		andra slag, ej specificerade.		mjöl och gryn, alla slag.			
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Enligt tulltaxan 19/8 1889 gällande tullsatser:	2	50	2	50	2	50	2	50	2	50	1	—	3	—	2	50	4	30	2	50
Nu föreslagna ändringar af:																				
Herr Biesért (I: 13)	1	25	1	25	1	25	fri		1	25	fria		1	50	1	25	2	—	1	50
„ Stjernspetz (II: 6)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Broström (II: 9)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Bromée (II: 10)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Walldén (II: 49) ...	1	50	f—r—i—a eller 1	50	1	50	—	—	fria eller 1	50	—	—	—	—	—	—	fria eller 2	50	fritt eller 1	50
„ A. W. Nilson (II: 81)	1	80	1	80	1	80	1	80	1	80	—	—	—	—	—	—	3	10	—	—
„ N. Nilsson (II: 111)	1	50	1	50	1	50	1	50	1	50	fritt		2	—	1	50	2	50	1	50
„ J. Johansson (II: 125)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	sammanmalet rågmjöl 3	40	—	—

bell

gällande tullsatser äfvensom de deri vid 1891 års riksdag föreslagna ändringar.

Potates, äfven krossad eller rifven, per 100 kg.		Gryn				Fläsk per 1 kg.				Kött per 1 kg.				Bröd, andra slag, per 1 kg.		Kreatur						Ister per 1 kg.		Smör, äfven konstgjordt, per 1 kg.	
		ris och rismjöl per 100 kg.		andra slag per 1 kg.		rökt.		andra slag.		af alla slag af fogel.		andra slag, ej specificerade.				nöt per 1 stycke.		får per 1 stycke.		svin per 1 kg.					
Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
—	50	4	30	—	17	—	25	—	20	—	20	—	7	—	4,3	10	—	1	—	—	15	—	20	—	20
fri		2	—	—	10	—	15	—	10	—	20	—	5	—	2	—	—	—	—	—	—	—	10	fritt	
fri		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
fri		—	—	—	—	—	25	fritt		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	25	fritt		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
fri		—	—	—	—	fritt		fritt		fritt		fritt		fritt eller —	2,5	fria		fria		fria		fritt		fritt	
fri		—	—	—	—	—	13	—	10	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
fri		2	—	—	10	—	—	fritt		—	—	—	5	—	2	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Den enda af dessa motioner, i hvilken de principiella skälen för nu föreslagna förändringar uti tulltaxan närmare utvecklas, är den af herr Walldén m. fl. afgifna, men då dessa skäl lätt återfinnas i motionen, har utskottet icke ansett sig böra i betänkandet återgifva dem.

Äfven för egen del skall utskottet icke inlåta sig på någon redogörelse för eller granskning af de allmänna grunder, som så ofta åberopats å ena sidan för vidgad tullfrihet, å den andra för ökadt tullskydd. Från det under en lång årsföljd fortsatta meningsutbytet i detta ämne, ett meningsutbyte, som icke minst lifligt försiggått inom riksdagen sjelf och öfver hvars bevisföring ur olika synpunkter dess bevillningsutskotts utlåtanden med vidfogade reservationer under sist förflutna åren lemna en ganska fullständig öfversigt, torde dessa allmänna grunder få anses temligen väl bekanta. Utskottet har i år så mycket mindre skäl att ingå på denna principstrid, som de motsatta åskådningarne i tullfrågan varit inom detsamma med lika styrka företrädda, ett förhållande, som tydligtvis icke underlättar ett följdrigtigt uttalande i principfrågor och som heller icke kunnat undgå att i viss mån störande inverka på det inre sammanhanget mellan utskottets särskilda hemställanden och som utskottet derför icke bort lemna oomnämndt. Tvenne grundtankar torde dock befinnas med temlig konseqvens hafva varit ledande för de förslag, utskottet här nedan i olika punkter går att göra: dels den, att om en ändring uti ifrågavarande tullsatser borde göras, densamma icke borde få blifva en på en gång företagen fullständig omkastning af det för tre år sedan införda tullsystemet, enär ett sådant tillvägagående lätt skulle vålla betänkliga rubbningar såväl i landets näringslif som i statens budget; dels den, att nedsättningen, om den beslötes, snarare borde träffa de tullar, som åsatts såsom skydd för hvad man skulle kunna kalla jordbrukets råämnesproduktion, än de tullsatser, som afsetts att skydda dess mest utvecklade förädlingsindustrier. Från sistnämnda grundsats har utskottet endast i fråga om artikeln potates gjort undantag, på grund af den jemförelsevis betydelselösa tullsats, som för denna artikel är gällande.

Efter dessa korta erinringar öfvergår utskottet omedelbart till de särskilda artiklar, å hvilka ifrågavarande motioner yrka upphäfvande af eller nedsättning i nu gällande tullsatser.

Potates Om utskottet härvid först upptager ofvan omförmälda artikel *potates*, sker detta derför att denna artikel utgör föremål för de flesta motionärers framställning, äfvensom derför att allas yrkanden i denna punkt sammanfalla: såväl herr Biesért som herrar Stjernspetz, Broström, Bromée, Walldén m. fl., A. W. Nilson och N. Nilsson hemställa att nu gällande tull å *potates*, äfven krossad eller rifven, (kronor 0,50

per 100 kilogram) måtte upphäfvas. Särskildt hemställer härvid herr Stjernspetz, att, om Riksdagen beslutar tullfrihet för potates, »beslutet härom måtte snarast möjligt sättas i verkställighet genom underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t.»

Såsom skäl för upphäfvande af tull å potates anföres, dels att billighet och rättvisa bjuda, att staten bereder tillfälle till tullfri införsel af detta för den fattigaste befolkningen oumbärliga födoämne, dels att borttagandet af denna tull för närvarande vore så mycket mer af behofvet påkalladt, som den allmänt kända missväxten nästlidna år å nämnda rotfrukt skulle hafva till följd att landets förråd å densamma långt före nästa skörd vore upprymdt, hvarför det genom tullen förhöjda priset å berörda vara skulle komma att kännas tryckande för jordbrukarne sjelfva, hvilka behöfde utländsk potates såväl för den egna konsumtionen som för erhållande af sättpotates, dels slutligen att det vid potatestullens åsättande åberopade skäl, att landtbrukaren måtte få högre ersättning för sin möda som potatesodlare, nu med de höga prisen försvunnit.

Att under nästlidna år missväxt inträffat å potates, lärer vara obestridligt. Af den utredning, som sistlidne höst företogs med anledning af en från åtskilliga personer i Blekinge län till Kongl. Maj:t inkommen petition om tullfrihet vid införsel af potates, inhemtas, att 1890 års potatesskörd (12,332,500 hektoliter) icke uppgått till två tredjedelar af medelskörden för åren 1880—1889, hvarjemte vore att märka, att den skördade potatesen i allmänhet varit i hög grad angripen af röta. Härmed anser emellertid utskottet, lika litet som Kongl. Maj:t, vara visadt att behofvet af utifrån införd potates skulle vara så stort, att det kräfver borttagande af den åsatta tullen. De potatesskördar, som erhöllos under åren 1879 och 1882, voro icke mycket rikare än 1890 års skörd, i det att de uppgingo, den förra till 13,200,700 och den senare till 13,675,700 hektoliter, hvarjemte sistberörda skörd jemväl var angripen af röta. Men det oaktadt, och oaktadt, som bekant, någon tull under berörda tid icke var åsatt potates, steg importen under påföljande skördeår icke högre än att från den 1 oktober 1879 till den 1 oktober 1880 importerades allenast 52,100 hektoliter och från den 1 oktober 1882 till samma dag 1883 35,300 hektoliter, hvartill kommer, att under samma tider exporterades under skördeåret 1879—1880 24,100 hektoliter potates och andra rotfrukter och under skördeåret 1882—1883 4,600 hektoliter potates. Det synes derför vara tydligt, att en klen potatesskörd icke framkallar ett i högre grad ökadt behof af potatesimport, och torde underlättandet af en sådan numera

vara så mycket mindre af behofvet påkalladt, som redan intill november månad nästlidna år importerades omkring 98,000 hektoliter potates, hvadan behofvet deraf intill nästa skörd i nuvarande stund torde vara fyldt. Slutligen är att märka, att potatesskörden under nästlidna år jemväl i våra grannländer i allmänhet utfallit under medelskörd och att således någon export ifrån dessa länder för närvarande icke är att påräkna. Den inskränkning i potateskonsumtionen, som sålunda blifvit en följd af den senaste missväxten, torde icke komma att kännas särdeles tryckande, enär jordbrukarne, hvilka år 1890 erhöllo en rik skörd af andra jordfrukter och sädesslag, lätt kunna med annat ersätta den potates, som under vanliga förhållanden användes till kreatursfoder, och den konsumerande allmänheten i följd deraf bör kunna erhålla lika mycket af ifrågavarande vara som vanligt.

Äfven om potatespriset för närvarande är något högre än eljest torde det dock vara oberättigadt att fordra, det tullagstiftningen skall taga hänsyn till en tillfällig prisstegring och genast afskaffa en tull, som under vanliga förhållanden är lämplig och berättigad, särskildt då tullen, såsom här är fallet, till följd af sitt ringa belopp icke bör vara för den fattige tryckande.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet,

1:o) att den i gällande tulltaxa å artikeln *Potates, äfven krossad eller rifven,* satta tull måtte bibehållas oförändrad.

Fläsk. Beträffande nu gällande tullsats å artikeln *fläsk, andra slag*, har föreslagits dels af herrar Broström, Bromée, Walldén m. fl. och N. Nilsson, att densamma måtte afskaffas, dels af herrar Biesért och A. W. Nilson att tullen måtte nedsättas till tio öre för ett kilogram. Såsom skäl för borttagande eller nedsättande af denna tullsats har anförts, att fläsktullen drabbade nästan uteslutande den arbetande befolkningen, enär den vara, som i sjelfva verket beskattades, vore det för skogsdriftens arbetare mer än det svenska fläsket lämpliga amerikanska fläsket; att det uppsving, svinuppfödningen i vårt land vunnit under de senaste åren, ingalunda vore orsakadt af fläsktullen, enär svinafveln inom landet raskt utvecklat sig äfven före tullen och således oberoende af densamma, samt att det vore en ren nationalvinst, om en del af den inhemska fläskkonsumtionen tillgodosåges från Amerika, och det svenska jordbruket derigenom sattes i stånd att exportera så mycket mera af sin egen fläskproduktion till utlandets marknader, der den betingade ett betydligt högre pris.

Under nedanstående år utgjorde in- och utförseln af fläsk och lefvande svin, hvilka senare beräknats innehålla 60 kilogram fläsk, följande:

Ar	Fläsk.		Lefvande svin.				Summa.	
	Införsel.	Utförsel.	Införsel.		Utförsel.		Införsel.	Utförsel.
	kg.	kg.	stycken.	kg.	stycken.	kg.	kg.	kg.
1886	9,536,802	1,588,346	8,800	528,000	31,930	1,915,800	10,064,802	3,504,146
1887	8,032,025	3,125,192	13,060	783,600	37,150	2,223,000	8,815,625	5,348,192
1888	5,447,631	4,734,635	6,500	390,000	190	11,400	5,837,631	4,746,035
1889	5,007,332	7,559,292	3,930	235,800	2,550	153,000	5,243,132	7,712,292
1890	8,819,000	5,958,000	3,740	224,400	6,250	375,000	9,043,400	6,333,000

Vid jemförelse emellan in- och utförsel visar sig således följande öfverskott:

	af införsel.	af utförsel.
1886	6,560,656	— —
1887	3,467,433	— —
1888	1,091,596	— —
1889	— —	2,469,160
1890	2,710,400	— —

Motion om afskaffande af den ifrågavarande tullen väcktes äfven vid nästlidna års riksdag, men fann utskottet då ett dylikt yrkande icke böra bifallas. Såsom skäl för sin afstyrkande hemställan anförde utskottet:

»Afskaffandet af tullen å fläsk skulle enligt utskottets förmenande allt för känbart beröra en af de inom vårt land vigtigaste binäringarne till jordbruket. Såsom sådan måste nemligen svinskötseln betraktas. Särskildt för våra mindre hemmansegare och jordtorpare erbjuder densamma en ej föraktlig och ej så lätt ersatt förvärfskälla, och genom den användning, som derigenom beredes åt eljest värdelöst affall, är svinskötseln af den största betydelse för vår mejerihandtering.

Härtill kommer, att efter fläsktullens införande flerstädes inom

landet uppstått svinslagterier, ofta med ganska vidtomfattande affärsverksamhet. Dessa slagterier skulle genom afskaffandet af ifrågavarande tull utsättas för synnerliga svårigheter.

Vid sidan af dessa skäl för bibehållandet af tull å fläsk synes ej allt för stor vigt böra tillmätas hvad som anföres till stöd för yrkandet om ifrågavarande tulls borttagande. Särskildt kan utskottet icke instämma i påståendet, att det amerikanska fläsket skulle i högre grad än det svenska lämpa sig såsom födoämne för kroppsarbetarne.

Utskottet har sig nemligen bekant, att arbetarebefolkningen på åtskilliga orter, såväl inom Sverige som utomlands, vida föredrager fläsksorter med mindre späck framför det amerikanska fläsket. Att särskildt de norrländska skogsarbetarne härifrån bilda ett undantag, torde mera bero af vanans magt än af något verkligt behof. I samma mån som våra svinslagterier nå ökad utveckling och allt mera anlägga sin verksamhet på export, kommer dessutom efter all sannolikhet, att vid sidan af det bättre fläsket, skinkorna, hvilket exporteras, allt större qvantiteter att erhållas af ett sidfläsk, som med afseende på beskaffenhet torde komma att stå det amerikanska fläsket ganska nära och dertill kommer att säljas billigare än detta, som redan nu ofta betingat högre pris än det svenska fläsket.»

Utskottet finner från de i år framträdande motionärernas sida inga nya skäl vara anförda, som skulle kunna föranleda ändring i den af utskottet vid 1890 års riksdag sålunda uttalade uppfattning.

Hvad särskildt beträffar påståendet att vår svinafvel icke skulle behöfva det skydd, som genom tullen lemnas densamma, torde detta ingalunda vara rigtigt. För den af våra mindre jordbrukare såsom binäring drifna svinuppfödningen med dess produktion af mindre värdefullt fläsk är något tullskydd mot det amerikanska fläsket tydligtvis icke öfverflödigt. Men äfven för det jordbruk, som, oftast i samband med mejerirörelse, drifver svinafvel i stor skala, är ett sådant skydd under vissa konjunkturer af stort gagn. Fläskutförseln sker i allmänhet till England, men det inträffar ibland att priset för fläsk derstädes är så lågt, att det med den svenska exportörens fördel är bäst förenligt att för någon tid afbryta exporten. Under den tid, som utförseln af fläsk sålunda afstannar och någon svinslagtning för export icke kan ega rum, uppnå svinen en ålder af öfver åtta månader och fläsket efter dem kan sedan icke med fördel exporteras. Det är då nödvändigt för idkaren af svinafvel att på den inhemska marknaden kunna afyttra svinen till ett pris, som betäcker hans omkostnader; men ett sådant

pris skulle han, efter hvad erfarenheten gifver vid handen, utan skyddstull icke kunna erhålla.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer utskottet,

2:o) att nu gällande tullsats å artikeln *fläsk, andra slag,* måtte bibehållas oförändrad.

I fråga om tullen å *rökt fläsk* har yrkats dels densammas afskaffande, dels dess nedsättande till 15 öre för 1 kilogram (af herr Biesért) och till 13 öre för 1 kilogram (af herr A. W. Nilson). Då emellertid utskottet icke funnit skäl att förändra gällande tullsats å artikeln fläsk, andra slag, anser det sig ännu mindre ega anledning att företaga någon förändring uti nu ifrågavarande tullsats, som drabbar en vara, hvilken, efter hvad utskottet om beskaffenheten af denna import kunnat inhemta, snarare torde kunna rubriceras såsom en öfverflödsvara än upptagas bland oundgängliga lifsförnödenheter, och hemställer utskottet derför,

3:o) att berörda del af herr Walldéns m. fl. äfvensom herrar Biesérts och A. W. Nilsons motioner icke måtte af Riksdagen bifallas.

Afskaffande af tullen å *ister* har yrkats af herr Walldén m. fl. och nedsättning af samma tull till tio öre för ett kilogram af herrar Biesért och N. Nilsson. Berörda yrkanden hafva framstälts i sammanhang med likartade yrkanden i fråga om fläsk, och några särskilda skäl för en sådan tullnedsättning hafva icke framhållits. Då utskottet hemstält, att nu gällande tullsats å fläsk må bibehållas, finner utskottet ingen anledning att förändra tullen å ister, och hemställer derför, *Ister.*

4:o) att nu gällande tull å *ister* måtte af Riksdagen bibehållas oförändrad.

Afskaffande af tullen å *smör, äfven konstgjordt,* har yrkats såväl af herr Biesért som af herr Walldén m. fl., anförande dessa senare såsom skäl härför, att det till vårt land hufvudsakligen från Finland införda smöret är en till andra ändamål använd vara än största delen af det här hemma tillverkade, som också betingar långt högre pris såväl på den inhemska marknaden som vid export, äfvensom att, beträffande *Smör.*

jemväl den på sista tiden påbörjade importen af ytterst billigt amerikanskt smör, det icke kunde ur nationel synpunkt vålla någon olägenhet, om vi här hemma förtärde en billigare vara för att kunna reservera vår egen för en utländsk marknad, der den med större vinst kunde afyttras.

I stort sedt torde man kunna erkänna, att den högt uppdrifna mejerihandtering, som för närvarande bedrifves i de ekonomiskt kraftigast utvecklade provinserna i vårt land, icke lider något synnerligt men utaf ofvanberörda import. Men det importerade smöret utgör deremot en farlig konkurrent för det sekunda smör, som tillverkas i alla de glest befolkade trakter i landet, der de små gårdsbruken omöjliggöra rationelt ordnad mejerirörelse, samtidigt som de stora afstånden emellan ladugårdarna göra det omöjligt att inrätta bolagsmejerier, och der jordbrukaren således är hänvisad att efter enklaste metod tillverka smöret i sitt eget hem. Särskildt i Norrland lär efter tullens införande börjat uppblomstra en dylik smörhandtering, hvilken dess idkare, om tullen nu borttoges, säkerligen skulle se sig nödsakade att åter nedlägga.

Enligt uppgifter å införseln och utförseln af smör under de senaste åren hafva dessa utgjort

år 1884	införseln:	3,240,467	kilogram	.....	utförseln:	9,562,470	kg.
„ 1885	„	3,658,220	„	.....	„	11,452,856	„
„ 1886	„	3,382,004	„	.....	„	12,065,678	„
„ 1887	„	3,442,524	„	.....	„	13,700,929	„
„ 1888	„	2,842,545	„	.....	„	14,809,491	„
„ 1889	„	2,303,228	„	.....	„	14,706,256	„
„ 1890	omkring	2,416,000	„	.....	omkring	14,972,000	„

Den minskade import, som sålunda, sedan smörtullen infördes, egt rum, torde kunna antagas hafva blifvit ersatt genom ökad tillverkning inom landet af för den inhemska konsumtionen beräknad vara. Det med tullen afsedda ändamålet har således blifvit uppfyldt.

Man har ifrågasatt, huruvida icke åtminstone tullen å det konstgjorda smöret borde borttagas, då genom densamma de inhemska tillverkarne af dylikt smör vore särskildt gynnade till följd af tullfrihet å råvaran, hvilken säges införas såsom talg. Men dels skulle stadgandet om tull å naturligt och tullfrihet å konstgjordt smör vålla allt för stora svårigheter vid tullbehandlingen, dels lär ock den råvara, som i allmänhet af våra margarinfabrikanter användes, icke få införas under

rubriken talg, utan betecknas såsom oleomargarin, en artikel, som tullbehandlas som ister och derför åsättes samma tull som smör.

Utskottet hemställer derför,

5:o) att Riksdagen, med afslag å motionärernas framställningar om borttagande af nu gällande tullsats å artikeln *smör*, *äfven konstgjordt*, ville bibehålla samma tullsats oförändrad.

Kött.

Beträffande artikeln *kött*, *andra slag*, *ej specificerade*, hafva yrkanden framstälts dels att afskaffa nu gällande tullsats, dels att sänka densamma från 7 till 5 öre för 1 kilogram Några särskilda skäl för dessa yrkanden hafva icke af motionärerna anförts. Kött, som i Tyskland drager en tull af 20 mark och i Frankrike af 7 francs för färskt och 8 francs 50 centimes för salt kött, allt för 100 kilogram, har i Sverige åsatts tull hufvudsakligen till skydd för norrländska jordbrukare, hvilka i sin kreatursafvel före tullens åsättande hade att utstå en svår konkurrens från Finland, hvarifrån kött i ganska stor myckenhet infördes. Då något skäl icke förebragts eller torde kunna förebringas för att nu beröfva dessa jordbrukare det dem så nyligen lemnade behöfliga skyddet, hemställer utskottet,

6:o) att tullen å artikeln *kött*, *andra slag*, *ej specificerade*, måtte af Riksdagen bibehållas oförändrad.

Herr Walldén m. fl. hafva jemväl yrkat, att artikeln *kött af alla slag af fogel* måtte blifva tullfri, men då utskottet ansett, att tullen å andra slag af kött icke bör förändras, torde intet skäl förefinnas att vidtaga någon förändring uti nu ifrågavarande tullsats, hvarför utskottet hemställer,

7:o) att motionärernas berörda förslag icke må af Riksdagen bifallas.

Kreatur.

Herr Walldén m. fl., hvilka yrkat borttagande af tullarne å kött och fläsk, föreslå jemväl, att nu gällande tullar å *nöt-*, *får- och svinkreatur* måtte afskaffas, påpekande motionärerna, att utförseln af kreatur i hög grad öfverstigit införseln. Då utskottet icke funnit skäl att föreslå

förändring i tullsatserna å fläsk och kött, torde ej heller anledning förefinnas att förändra nu ifrågavarande tullar. Man har visserligen invändt, att den förnämsta nötkreatursimporten består i införsel af racedjur till djurafvelns befrämjande. Men dels är denna uppgift, efter hvad införelseltabellerna tydligt gifva vid handen, icke i sin helhet rigtig, enär största delen af den införda nötboskapen går från Finland till Sundsvall och Stockholm, tydligtvis beräknad för konsumtion och således endast utgörande en annan form för importeradt kött; dels torde väl böra medgifvas, att den ringa prisstegring, som genom tullen göres å redan vid inköpet dyrbara racedjur, utgör en allt för ringa procent af dessas totalvärde för att kunna afskräcka de säkerligen i allmänhet förmögna uppköparne från att på denna väg förbättra sina ladugårdar. Då nu derjemte proportionerna emellan nu gällande tullsatser å de lefvande kreaturen å ena samt köttet och fläsket å andra sidan synas rigtiga, hemställer utskottet alltså,

8:o) att herr Walldéns m. fl. berörda yrkande icke må af Riksdagen bifallas.

Spanmål. I fråga om gällande tullsatser å *spanmål* har ändring yrkats af herrar Biesért, Walldén m. fl., A. W. Nilson, N. Nilsson och J. Johansson. I den af herr Walldén m. fl. afgifna motion utvecklas något närmare de skäl, hvarpå ett sådant yrkande måste grunda sig. Motionärerna anföra:

»I fråga om *spanmåls- och mjöltull* gäller af naturliga skäl alldeles särskildt, hvad som i det föregående yttrats om det hämmande inflytande, lifsmedelstullbeskattningen i allmänhet öfvar på flertalet industrier. De verka ock i hög grad tillbakahållande i fråga om jordbrukets intensiva utveckling äfvensom till direkt skada för den gren af landthushållningen, som representeras af boskapsskötseln och dess binäringar. Uppenbart är slutligen, att de för den kroppsarbetande befolkningen utgöra den ojemförligt större delen af den dem pålagda lifsmedelsbeskattningen. Och de äro långt ifrån till fördel ens för det stora flertalet af jordbrukare. Endast de, som sjelfva producera råg och hvete till afsalu — eller med andra ord omkring 36 procent af rikets samtlige private jordegare — kunna af dessa tullar draga någon nytta.

Bevillningsutskottet vid 1888 års riksdag föreslog tullens belopp för omalen spanmål, både råg och hvete, samt korn m. m. till kronor

2,50 för 100 kilogram. Man torde hafva rätt till det antagande, att utskottet härvid följde den grundsats, som uttalats af ett föregående bevillningsutskott, nemligen att icke sätta tullen »så låg, att den dermed afsedda effekten äfventyrades». Också uttalades ganska allmänt från protektionistiskt håll, att, om man blott finge denna tullsats och dermed följande stigning i pris, så vore detta allt hvad jordbruket behöfde.

Hvad särskildt beträffar det för den stora allmänheten vigtigaste sädesslaget, rågen, utgjorde den så pålagda tullen omkring 30 procent af varans då gällande pris. I följd af betydliga inneliggande lager och skarp konkurrens steg dock icke priset under det år tullen åsattes ens med dennas hela belopp. Men i följd af åtskilliga samverkande orsaker blef stegringen senare så mycket hastigare; redan 1889 var genomsnittpriset 50 procent och förlidet år 60 procent högre än 1887. Det grofva rågmjölet, till hvilket särskildt den brödköpande arbetarebefolkningen oftast är hänvisad, betalades 1887 i genomsnitt med kronor 9,50; priset steg 1888 till 11 kronor, 1889 till 14 kronor, 1890 till 15 kronor och derutöfver — allt för 100 kilogram och beräknadt efter hufvudstadens noteringar.

Med hvete är förhållandet något annorlunda, men äfven här har dock en stegring egt rum från 1887 till 1890, belöpande sig till kronor 3,50 för 100 kilogram.

Den svenske jordbrukaren har sålunda genom de sista årens konjunkturförhållanden erhållit omkring kronor 2,50 för 100 kilogram råg och 1 krona för samma vigt hvete *mera* än som vid tullens påläggande ansågs tillräckligt. Under sådant förhållande synes kraftet på den tryckande spanmålstullens upphäfvande så mycket mera berättigadt. En skyddstull för rågodlingen borde under sådana omständigheter äfven från deras sida, som påyrkade densamma såsom en hjelp under de för tre år sedan gällande låga pris, nu anses mindre behöflig.

Men om tullen å råg, malen och omalen, upphäfves, följer med nödvändighet att äfven tullen å *hvete* afskaffas, enär det annars enligt sakkunnig uppgift icke lär kunna förhindras, att mjöl af det dyrare sädesslaget införes under namn af rågsikt.»

Då utskottet går att för egen del yttra sig i fråga om lämpligheten af de nyligen införda spanmålstullarnas bibehållande, nedsättande eller uppäfvande, torde det ega skyldighet att något närmare ingå på de olika synpunkter, ur hvilka denna i en nations ekonomiska och i viss mån äfven dess politiska lif djupt ingripande fråga måste skärskådas. Det gäller att tillse, huru spanmålstullen först och främst såsom en ekonomisk

åtgärd verkar dels på jordbruket, dels på öfriga näringar, vidare huru densamma verkar såsom beskattningsåtgärd.

När dessa tullar efter ett långvarigt och ihärdigt motstånd för tre år sedan hos oss infördes, skedde detta under konjunkturer, som, det låter sig icke förneka, för vårt jordbruk flera år varit så svåra och tryckande, att jordbrukarens yrkande på någon form af statshjelp knappt kunde förefalla oberättigad. Under en följd af år hade en ständigt växande mängd af rysk och amerikansk spanmål, utbjuden till alltjemt sjunkande noteringar, mött på den inhemska marknaden hans egen spanmålsproduktion och tvungit honom att aflåta den till pris, hvilka, särskildt om han köpt eller arrenderat sin egendom till de höga värden, som voro gällande under sista hälften af 1860- och första hälften af 1870-talet, måste förefalla ruinerande. I hela Europa hade trycket af Amerikas kolossala sädesproduktion försatt jordbruket i ett läge, som öfverallt framkallat likartade sträfvanden och rörelser som de, hvilka hos oss 1888 vunno framgång.

Redan på hösten sistnämnda år hade emellertid dessa konjunkturer väsentligen förändrat sig. En allmänt återvaknande lifaktighet inom affärsverlden hade inom alla näringsgrenar framkallat ökad verksamhet och höjda pris. Jordbruket vann snart sin andel i detta näringsverksamhetens öfverallt ökade utbyte. Oberäknadt den prisförhöjning, som representeras af tullen, lyfte sig spanmålsprisen öfver den nivå, för hvars uppnående denna tull förklarats vara nödvändig.

Om spanmålstullen sålunda måste, äfven af dem, som arbetat på att införa den, erkännas för närvarande mindre behöflig än då den pålades, kan dock den invändning göras mot dess afskaffande, att framtiden snart torde ånyo visa den nödig för spanmålsprisens upprätthållande vid hvad en gång ansetts vara det minimum, som jordbruket i vårt land behöfver. Att för eller mot ett sådant antagande nu framlägga några sannolikhetsberäkningar lär säkerligen ingen fördrista sig. Blott så mycket kan man med visshet påstå, att den faktor, som kraftigast verkat till de europeiska spanmålsprisens sänkning, nemligen Amerikas förenta staters spanmålsexport, numera passerat höjdpunkten af sitt inflytande. Dess nedgående, som redan för åtskilliga år sedan af Europas mest framstående ekonomer antyddes hafva börjat, föreligger nu såsom ett af statistiken fullt bevisadt faktum. Hveteutförseln från Förenta staterna utgjorde enligt officiella uppgifter:

1876—77	40,325	millioner bushels
1877—78	72,405	„ „
1878—79	122,354	„ „
1879—80	153,253	„ „
1880—81	150,565	„ „
1881—82	95,272	„ „
1882—83	106,386	„ „
1883—84	70,349	„ „
1884—85	84,654	„ „
1885—86	57,759	„ „
1886—87	101,972	„ „
1887—88	65,789	„ „
1888—89	46,414	„ „

Förklaringen till dessa från årtiondets början aftagande exportsiffror ligger i öppen dag. Dess föregående plötsliga höjning var en företeelse af tillfällig art. När vid midten af 1870-talet den svåra industriella krisen i Amerika hade frigjort en mycket stor arbetsstyrka från dess förutvarande sysselsättningar i industriens tjenst och drifvit den öfver till jordbruket, hade det amerikanska nyodlingsarbetet alldeles samtidigt nått fram till de väldiga sträckor af slät, bördig mark, som omgifva Red river och Plattefloderna, och det stora lättvunna utbyte, jordbruket här fann, höjde snabbt det till utförsel tillgängliga spanmålsförrådet till en förut icke anad höjd. Men tillgången på ouppodlad bördig jord i Amerika börjar hastigt minskas, möjligheten af det billiga extensiva jordbruket aftager med hvarje år, samtidigt som den starkt växande folkmängden ökar den inhemska konsumtionen. Amerikas förenta stater närma sig allt mera den inom alla länder med hög kultur inträffande tidpunkt, då landet ej längre är spanmålsexporterande.

Måste man sålunda hysa grundade tvifvel om den svenska spanmålstullens fortfarande behöflighet för jordbruket ur den synpunkt, som för några år sedan så kraftigt framhölls, så torde man hafva lika goda skäl för att vara tveksam huruvida denna tull gagnande inverkat och inverkar på vårt jordbruk. Under de tryckta tiderna hade vårt lands kraftigast utvecklade jordbruksprovinser gjort starka ansträngningar för att genom en allt högre förädling af sin produktion kunna bringa i marknaden dess alster i den mest värdefulla form och sålunda öfvervinna de svårigheter, som mötte mot spanmålens fördelaktiga försäljning, genom att sjelfva allt mera omsätta denna spanmål i dyrbarare artiklar, som voro utsatta för mindre svår konkurrens. De mindre gynsamt stälda, ekono-

miskt svagare landskapen hade naturligtvis på denna väg blifvit efter, men de hade dock redan börjat att, hufvudsakligen genom anlitande af associationens kraft, på sådant sätt att mindre gårdar förenade sig om gemensamma inrättningar för att förädla sin afkastning, taga del i denna sunda och lyckliga utveckling. Spanmålstullen afbröt den och är till sin natur egnad att hämma den. Då den afser att genom pristillskott, uttagna från öfriga näringar, göra försäljningen af jordens direkta alster mera lönande, motverkar den dessas omsättning till värdefullare produkter, hindrar den ständigt fortgående ökning af jordens egen alstringskraft, som en högt drifven mejeri- och ladugårdsskötsel för med sig, och arbetar på att qvarhålla hela näringen på dess gamla ståndpunkt. Svenska jordbrukets smör, fläsk och gödboskap måste taga det pris, som utlandet bestämmer; på konstlad väg förhöjda spanmålspris fördyra och motverka dess smör-, fläsk- och köttproduktion utan att bereda den möjlighet att härför skaffa sig ersättning på marknadsplatser, der vår svenska tullagstiftning icke har något inflytande. Spanmålstullar utgöra således en premiering af det lägre jordbruket gent emot det högre.

På alla andra näringar än jordbruket kan spanmålstullen tydligtvis icke verka mer än på ett sätt, nemligen till fördyrande af den lefvande arbetskraften och således till höjande af produktionskostnaden. Här torde likvisst först böra bemötas ett påstående, som vid spanmålstullarnas införande ofta framkastadt, ännu någon gång återkommer, att nemligen dessa tullar icke skulle verka till afsevärd prisstegring på spanmålen. För bedömande af detta påståendes verkliga halt tillåter sig utskottet endast hänvisa till tre, detta betänkande bifogade, med littera A., B. och C. betecknade tabeller, innehållande uppgifter å prisnoteringarna på råg och hvete, omalen och malen, för hvarje vecka under nästlidna år i Malmö och Köpenhamn. Vid jemförelsen dem emellan är att iakttaga att 100 danska skålpund äro lika med 50 kilogram svensk vigt.

Af dessa tabeller framgår oemotsägligt, att skilnaden mellan nämnda platsers pris å ifrågavarande sädesslag och mjölsorter genomgående håller sig omkring den svenska tullsatsen och särskildt hvad mjöl beträffar oftast öfverstiger densamma. Att utskottet för jemförelsen valt Köpenhamn och Malmö har skett derför, att afståndet mellan dessa båda städer är så ringa, att fraktskilnaden måste anses betydelselös, äfvensom derför att den på Seeland och i Skåne frambragta spanmålen kan betraktas till vigt och qvalité alldeles jemngod. Efter omsorgsfull granskning af dessa tabeller torde ingen rimligtvis längre kunna stanna i oviss-

het om, huruvida och till hvilket belopp den svenska spanmålstullen verkat till fördyrande af spanmål och mjöl å vår inhemska marknad.

Men om prisstegringen är ovedersäglig, torde kunna invändas, att öfriga näringsidkare, som deraf blifvit lidande, härför kunna skaffa sig ersättning genom prisförhöjning å sin egen tillverkning och att de i detta sitt rimliga sträfvande direkt understödjas genom jordbrukarnes till följd af spanmålstullen ökade köpförmåga. Härvid torde dock först och främst uppmärksammas att för de industrier, hvilka arbeta för export och hvilkas försäljningspris derför äro beroende af verldsmarknaden, står denna utväg icke öppen; dessa vigtiga industrier, hvilka hafva att till utlandet liqvidera hela vår import och gälda räntorna å våra lån, äro dömda att utan vederlag underkasta sig fördyrandet af sin tillverkning. Men äfven för de näringar, som arbeta för den inhemska konsumtionen, ställer det sig oftast ganska kinkigt att genom angifna medel bereda sig godtgörelse för sin ökade tillverkningskostnad. Skulle det emellertid lyckas dem, särskildt derigenom att man genom ett noga afvägdt skydd äfven tager dem alla i hägn emot den utländska konkurrensen och tvingar jordbrukaren att hos dem och ej hos deras utländska medtäflare förskaffa sig sina förnödenheter, hvarvid han får till dem återbära, hvad de i form af spanmålstull till honom utgifvit, så har dermed hela spanmålstullens betydelse ju reducerats till den pålaga, som jordbruket genom den kan uttaga hos vår enda icke skyddade näring, skogsbruket. Det blir då den sistnämnda, som, sjelf utan statssubvention, subventionerar öfriga näringar och som derför ensam hädanefter eger rätt att i egentlig mening nämnas landets modernäring. Men huru länge och i hvilken utsträckning den kan bära en sådan uppgift, får framtiden utvisa. Dess närvarande läge lofvar ej stort för fyllande af en så väldig uppgift.

På hvad sätt spanmålstullars införande verkar som en beskattningsåtgärd, är den fråga, som slutligen återstår att pröfva. Är denna synpunkt kanske den vigtigaste för rätta bedömandet af dessa tullar, så är den å andra sidan den, ur hvilken svaret lättast framgår. Spanmålstullar äro en skatt, som utgår per hufvud och som utkräfves med belopp, som ökas i samma mån, som den skattdragande är tvungen att af de torftigaste födoämnena hafva sin hufvudsakliga näring och i samma mån som afkastningen af hans arbete måste tagas i anspråk för flera munnar, en skatt som sålunda står i alldeles omvändt förhållande till skatteförmågan. Utan att utförligare orda öfver denna sida af frågan, hvilken tillräckligt ofta framhållits, eller om det inflytande en sådan skatteform kan väntas utöfva på ett folks politiska lif, anser

sig utskottet befogadt till det uttalande, att spanmålstullen, hvad man än må tänka om densamma såsom en nationel hushållningsåtgärd, i hvarje fall såsom beskattningsåtgärd icke är lämplig.

Utskottet skulle sålunda snarast varit benäget att föreslå dess borttagande. Men då utskottet hyser den åsigt, att vid all tullagstiftning den vigtigaste pligten är att undvika för starka omkastningar, som kunde vålla rubbningar i näringslifvets jemna gång och äfventyra jemvigten i statens finanser, inskränker det sig till att hos Riksdagen förorda en nedsättning i denna tull. De spanmålssorter, som i egentligaste mening kunna betraktas såsom vårt folks födoämnen och om hvilka ofvan mot spanmålstullen anförda skäl således företrädesvis gälla, äro råg, hvete, korn, ärter och bönor. Utskottet hemställer,

9:o) att tullen å spanmål, omalen, *råg*, *hvete*, *korn*, *ärter och bönor* måtte nedsättas till 1 krona 50 öre för 100 kilogram.

I fråga om artikeln *majs*, hittills i tulltaxan upptagen under samma rubrik som ofvananförda spanmålssorter, hafva af herrar Biesért, A. W. Nilson och N. Nilsson förslag jemväl väckts om förändringar i nu gällande tull. Då emellertid dessa förslag lämpligast böra pröfvas i sammanhang med en af herr S. Nilsson i Efveröd väckt motion, afseende ändrade bestämmelser i fråga om nämnda sädesslags användande vid bränvinstillverkning, vill utskottet först efter behandlingen af sistnämnda motion afgifva utlåtande rörande majstullen, hvilket utskottet härmed får för Riksdagen

10:o) anmäla.

Någon särskild anledning att bibehålla tullen å *hafre* och *vicker* torde vara svår att uppvisa. För våra jordbrukare, de ende som väl skulle hafva någon nytta af denna tull, kan den svårligen utgöra något till prisförhöjning verkande skydd, eftersom hafren är en af våra allra förnämsta exportartiklar och dess pris inom landet till följd deraf är helt och hållet beroende af priset på verldsmarknaden. I vanliga år utgör importen af detta sädesslag blott 1 à 2 procent af exporten. Utan betydelse såsom skyddstull, skulle den sålunda vara att betrakta såsom finanstull; men någon större inkomst lär denna lilla import ej kunna inbringa statskassan. Tullinkomsten för hafre utgjorde:

under år 1888 ..... 33,280 kronor
„ „ 1889 ..... 28,563 „ .

De enda tillfällen, då hafre skulle i någon afsevärd myckenhet importeras, skulle vara efter missväxtår å nämnda sädesslag, då vårt landtbruk skulle vara i behof af att från utlandet införskrifva utsädeshafre; men lär det väl icke vara lämpligt att vid sådana tillfällen tullbelägga varan. Detsamma är förhållandet med vicker, som egentligen torde införas allenast för utsäde efter år, då vicker inom vårt land icke mognat, så att den inhemska skörden blifvit fullgod dertill.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

11:o) att nu gällande tull å *hafre* och *vicker* måtte afskaffas.

Vidkommande nu gällande tullsats å artikeln *malt, äfven krossadt*, har yrkats (af herr Biesért) att densamma måtte nedsättas till 1 krona 50 öre och (af herr N. Nilsson) till 2 kronor. Någon särskild motivering för dessa af dem föreslagna belopp har icke af motionärerna anförts; men då vid mältning ungefär en fjerdedel af kornets vigt går förlorad och utskottet föreslagit att tullen å korn måtte bestämmas till 1 krona 50 öre, har utskottet ansett sig böra sätta malttullen till häremot närmast svarande, afrundade belopp, och får således hemställa,

12:o) att tullen å *malt, äfven krossadt*, måtte nedsättas till 2 kronor för 100 kilogram.

I öfverensstämmelse med hvad utskottet ofvan föreslagit, får utskottet äfven hemställa,

13:o) att tullen å *omalen spanmål, andra slag, ej specificerade* måtte bestämmas till 1 krona 50 öre för 100 kilogram.

I fråga om nu gällande tull å *malen spanmål, mjöl och gryn, alla slag* föreligga flera skilda yrkanden. Herr Walldén m. fl. föreslå, att ifrågavarande tull borttages, herr Biesért att den nedsättes till 2 kronor, herr Walldén m. fl., alternativt och för så vidt deras förstberörda yrkande ej bifalles, äfvensom herr N. Nilsson att den bestämmes till 2 kronor 50 öre och herr A. W. Nilson, att den sättes till 3 kronor

10 öre, allt för 100 kilogram. Derjemte har herr Johansson uti en särskildt afgifven motion, under förutsättning att någon ändring i nu gällande spanmålstullar icke af Riksdagen vidtages, föreslagit, att tullen å sammanmalet rågmjöl bestämmes till 3 kronor 40 öre för 100 kilogram.

Den tullsats som år 1888 åsattes den malda spanmålen har i sanning visat sig vara en fullt effektiv skyddstull. Under sistförflutna fem åren visar sig importen af omalen och malen råg och hvete hafva varit:

	Hvete		Råg	
	omalen	malen.	omalen	malen.
1886	32,832,142	38,552,222	130,999,292	34,952,824
1887	37,645,653	34,774,554	154,124,861	37,539,479
1888	48,367,617	21,008,173	130,408,642	16,909,363
1889	54,241,921	20,466,181	132,054,136	16,393,441
1890 omkr.	57,542,000	15,752,000	113,243,000	12,113,000

Under det importen af omalen råg efter spanmålstullens införande endast för 1890 visar något betydligare nedgående och importen af omalen hvete trots tullen oafbrutet stigit från 32 till 57 millioner kilogram, har deremot importen af rågmjöl nedgått till ungefär en tredjedel och importen af hvetemjöl till två femtedelar af hvad den för fem år sedan var. Sammanräknar man för år hela importen af hvete både omalen och malen, synes att totalimporten af detta sädesslag hållit sig nästan alldeles oförändrad; skilnaden är blott, att den före tullen skedde till öfvervägande del i form af mjöl, men numera till öfver tre fjerdedelar i form af omalen spanmål. Att mjölimport ännu fortgått får väl till hufvudsaklig del anses härflyta deraf, att tillräckligt antal stora qvarnar ännu ej hunnit uppföras och sättas i gång.

Utan att underskatta det gagn vårt land hemtar af en mera utvecklad qvarnindustri, föres man af ofvanstående tabell lätt till det antagande, som äfven omfattas af allmänna meningen inom landet, att åt denna industri genom tullen beredts fördelaktigare vilkor än dess kraf-

tiga fortbestånd kräfver och andra näringar åtnjuta. Går man till undersökning om vidden af det tullskydd den åtnjuter, har man närmast att beräkna det utbyte i mjöl, som hvete och råg vid förmalningen lemna. I en tysk facktidskrift, »Deutscher Mühlen-Kalender 1887», uppgifves i fråga om hvete, att man i verkligheten uti väl inrättade qvarnar erhåller af detta sädesslag 74—77 procent mjöl; vid ovanligt förträfflig vara och synnerligen sorgfälligt tillgodogörande af råämnet kan mjölutbytet stiga ända till 82 procent. För råg äro dessa siffror mera sväfvande, dock alltid lägre än för hvetet. I bevillningsutskottets betänkande år 1888, då dessa tullar infördes, antages mjölutbytet af hvetet till 75 procent och af råg till 65 procent. Hade man vid fastställande af mjöltullen endast velat tillägga qvarnindustrien godtgörelse för den tull den vid införsel af den omalda spanmålen finge erlägga, skulle man från en spanmålstull af två kronor 50 öre kommit efter ofvan angifna utbytesprocenter till en mjöltull af för råg tre kronor 85 öre och för hvete tre kronor 33 öre för 100 kilogram. Vid fastställande af nu gällande mjöltull, fyra kronor 30 öre, lade man sålunda härtill ett särskildt tullskydd för qvarnarne af fyrtiofem öre för rågmjöl och nittiosju öre för hvetemjöl, hvartill så kom förmånen af det tullfria affallsmjölet och kliet. För det sammanmalda rågmjölet, hvilket kan uppgå ända till nittiofem procent af råvaran, blef tullvinsten naturligtvis ännu mycket större.

Då utskottet föreslagit en spanmålstull af en krona 50 öre för 100 kilogram, skulle en beräkning, företagen efter de år 1888 fastställda utbytesprocenter men i syfte att i mjöltullen blott lemna ersättning för den tull som erlagts vid införandet af den omalda spanmålen, angifva en mjöltull för råg af två kronor 30 öre och för hvete af två kronor. Eftersom utskottet emellertid uti sina i detta betänkande gjorda förslag i allmänhet följt grundsatsen att icke helt afskaffa utan endast nedsätta det tullskydd, som å deri upptagna artiklar förut lemnats, har utskottet höjt nämnda nettosatser till 2 kronor 50 öre för båda mjölsorterna, hvarigenom skulle lemnas qvarnindustrien ett särskildt tullskydd af tjugu öre för rågsikt och femtio öre för hvetemjöl. Antages förmalningen af båda sädesslagen uppgå till ungefär lika belopp, skulle qvarnarnes skyddstull sålunda från att hittills i medeltal hafva utgjort 71 öre, nedsättas till 35 öre.

Utskottet, som anser vår qvarnindustri väl kunna bära denna nedsättning och som dessutom ej får förbise att allt för gynsamma vilkor för de stora qvarnetablissementen sätta de inuti landet belägna smärre

qvarnarne under trycket af en ännu svårare konkurrens än den utländska, hemställer alltså,

14:o) att tullen å *spanmål, malen, mjöl och gryn, alla slag*, måtte nedsättas till 2 kronor 50 öre för 100 kilogram.

I följd af sitt beslut att, på sätt här ofvan skett, hos Riksdagen hemställa om en ännu ansenligare nedsättning å mjöltullen i allmänhet än den af herr Johansson föreslagits för det sammanmalda rågmjölet, har utskottet saknat anledning att beträffande det af honom framstälda förslaget hos Riksdagen, under förutsättning att den af utskottet föreslagna mjöltullen fastställes, göra annan hemställan än

15:o) att herr Johanssons motion icke må af Riksdagen bifallas.

Beträffande nu gällande tullsats å artikeln *ris, oskalad eller paddy*, har i oftaberörda motioner yrkats, dels att den måtte afskaffas, dels att den måtte nedsättas från 2 kronor 50 öre till 1 krona 50 öre för 100 kilogram. Då utskottet beslutat att hos Riksdagen tillstyrka nedsättning af nu gällande tullsats å flertalet andra sädesslag från 2 kronor 50 öre till 1 krona 50 öre för 100 kilogram, hemställer utskottet ock

16:o) att tullen å *ris, oskalad eller paddy*, måtte nedsättas till 1 krona 50 öre för 100 kilogram.

Såväl herr Biesért som herr N. Nilsson hafva yrkat, att nu gällande tullsats å artikeln *gryn, ris och rismjöl* måtte nedsättas från 4 kronor 30 öre till 2 kronor för 100 kilogram.

Då utskottet tillstyrkt Riksdagen att sätta tullen å oskalad ris till samma belopp, hvartill utskottet hemstält att tullen å omalen råg och hvete måtte bestämmas, eller 1 krona 50 öre för 100 kilogram, anser utskottet tullsatsen å ifrågavarande artikel böra blifva densamma som utskottet föreslår för råg- och hvetemjöl och hemställer alltså,

17:o) att tullen å *gryn, ris och rismjöl*, måtte nedsättas till 2 kronor 50 öre för 100 kilogram.

Sistbemälde motionärer hafva äfven föreslagit förändring i nu gällande tullsats å *gryn, andra slag*. Då emellertid denna tullsats nära

sammanhänger med de tullar, som komma att bestämmas för åtskilliga artiklar, angående hvilka utskottet i detta betänkande icke afgifver utlåtande, särskildt med tullen å stärkelse, vill utskottet i sammanhang med förslag om tullsatser å dessa artiklar äfven afgifva utlåtande öfver motionärernas här omförmälda yrkande, hvilket utskottet skolat för Riksdagen

18:o) anmäla.

Beträffande slutligen artikeln *bröd, andra slag*, som nu drager en tullsats af 4,3 öre för ett kilogram yrkas dels af herr Walldén m. fl. att denna tull måtte afskaffas, dels af samma motionärer, alternativt, att den måtte nedsättas till 2,5 öre, dels af herr A. W. Nilson, att den bestämmes till 3 öre, samt dels af herrar Biesért och N. Nilsson att den bestämmes till 2 öre, allt för ett kilogram.

Då utskottet här ofvan föreslagit en tullsats å malen råg och hvete af 2 kronor 50 öre för 100 kilogram, och då bröd för närvarande är belagdt med samma tull som mjöl samt utskottet icke anser lämpligt att, så länge tullen å mjöl ännu bibehålles vid så pass högt belopp, som det af utskottet föreslagna, tillstyrka fullständig tullfrihet för brödet, hemställer utskottet,

19:o) att tullen å *bröd, andra slag*, måtte nedsättas till 2,5 öre för ett kilogram.

Stockholm den 26 februari 1891.

På utskottets vägnar:

CARL HERSLOW.

Reservationer:

af herrar *Herslow*, *A. Andersson* i Intagan, *Arhusiander*, *Collander*, *Fredholm*, *G. Jansson* i Krakerud, *J. Johansson* i Noraskog, *O. B. Olsson* i Maglehult, *S. M. Olsson* i Sörnäs och *N. Persson* i Vadensjö:

»Åberopande de allmänna grunder, som vid utskottets utlåtande rörande spanmålstullarne finnas framlagda, få vi, som anse dessa skäl ega fullt samma giltighet i fråga om tullar å oumbärliga animala födoämnen och å potates, som å spanmål och bröd, mot utskottets hemställan under punkterna 1, 2, 4, 5, 6 och 8 anmäla vår reservation.

Hvad angår 1:o) *potates*, torde näppeligen något enda af i betänkandet afhandlade födoämnen mindre lämpa sig för tullbeskattning än detta, som utgör den enklaste, för den fattige oumbärligaste form, hvari han förskaffar sig stärkelsehaltig näring, och som man derför väl borde göra så lätt tillgängligt som möjligt. Äfven ur skyddssystemets synpunkt förefaller denna tull olämplig och obehöflig, då för en så tung, skrymmande och prisbillig vara redan transportkostnaden bildar ett mycket starkt naturligt skydd, hvarför ock införseln af potates, äfven då den var tullfri, blott utgjorde en alldeles försvinnande procent af landets egen produktion och konsumtion. Under de sista fem åren af den tullfria perioden utgjorde införseln:

1883	69,290	hektoliter
1884	244,290	„
1885	143,345	„
1886	63,654	„
1887	39,983	„

under det att landets årliga medelproduktion (för tioårsperioden 1880—1889) beräknas till 19,173,700 hektoliter. Införseln håller sig således emellan $\frac{2}{5}$ och 1 $\frac{1}{5}$ procent af landets egen potatesskörd.

Man kan invända, att tullen å en så ringa import aldrig kan blifva af någon tyngande verkan. År kunna dock inträffa, då i följd af missväxt potatespriset springer upp till mer än sitt dubbla, vanliga belopp, och då landtbrukaren sjelf kan blifva den, som företrädesvis och i stort behöfver köpa, emedan hans af röta angripna skörd icke kan användas till utsäde. Så synes fallet hafva varit i fjol; just från en starkt potatesodlande del af vårt land ingick förliden höst en petition till Kongl. Maj:t att få denna tull borttagen. I den af utskottet åberopade utredning, som Kongl. Maj:t i anledning af petitionen företog och offentligen framlade, uttalas visserligen en förmodan, att med intill sistlidne november månad importerade 98,000 hektoliter behofvet skulle vara fyldt. Efter vår uppfattning hvilar detta antagande på synnerligen svaga grunder; vida antagligare är, att hvad som skall användas till sättpotates icke införes förr än nu på våren, efter som man icke vill äfven-

tyra att potates, som införts i detta syfte, under vintern skämmes. Men äfven om man villigt medgifver, att potatestullen, i följd af dess låga belopp och den i allmänhet oansenliga införseln, icke eger den betydelse, att den bort påkalla ett omedelbart ingripande från Kongl. Maj:ts sida, då Riksdagen blott ett par månader senare skulle ega tillfälle att pröfva frågan, synes det deremot för Riksdagen sjelf knappast ursäktligt att bibehålla en tull, som i allmänhet är fullständigt betydelselös, men som i de få fall, då den kan få betydelse, måste förefalla särdeles stötande och obillig, ej blott för potateskonsumenten utan äfven för potatesproducenten, hvilken sistnämnde då just uppträder såsom den hufvudsakligaste köparen.

Uti ifrågavarande punkt anse vi derför utskottet hafva bort hemställa,

1:o) *a*) att nu gällande tull å artikeln *potates, äfven krossad eller rifven*, måtte borttagas; samt

b) att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att ifrågavarande förändring i tulltaxan måtte snarast möjligt blifva tillämpad.

Beträffande artikeln *fläsk, andra slag*, kunna vi i hufvudsak hänföra oss till den sakrika utredning, som finnes framlagd i den af herr W. Walldén m. fl. under n:o 49 inom Andra Kammaren afgifna motion. Redan flera år före tullens införande började vår svenska fläskexport att, i samband med vår mejerirörelses glädjande utveckling, raskt stiga och tyckes lyckligtvis härmed alltjemt fortfara. Men den vara, som från vårt land exporteras, är en helt annan vara än den vi importera, och en tull på den senare verkar derför alldeles icke som ett skydd för den förra. Svenskt fläsk är en artikel, som i London, enligt i nämnda motion anförda, af svenska mejeriagenten i Manchester lemnade månadtliga uppgifter för 1890, i England betingar ett pris, som i det närmaste är dubbelt så högt som importpriset i Stockholm å det amerikanska benfria fläsket, en vara som icke blott för denna sin billighet utan lika mycket på grund af sin höga fetthalt utgör det hufvudsakliga och lifligt eftersökta animala födoämnet för de i stark vinterkyla under bar himmel sysselsatta skogsarbetarne i Norrland. Det är nemligen dit nästan hela denna import söker sig väg. De i utskottets betänkande framlagda importsiffrorna visa, att fläsktullen visserligen i början hämmade denna införsel och bragte den ned från 8,000,000 år 1887 till föga öfver 5,000,000 åren 1888 och 1889. Men så oumbärligt har

detta födoämne befunnits, att importen 1890 redan är omkring 800,000 kilogram *högre*, än den var 1887, då den ännu var tullfri. Man ser sålunda, att oaktadt en tull, som med nära 40 procent fördyrat priset, måste den norrländske arbetaren i samma utsträckning som förut förskaffa sig det amerikanska fläsket; och fläsktullen, som ej hämmar importen och på sådant sätt ådagalägger sin »skyddande» förmåga, inskränker sig till att blifva en särskild skatt på en obemedlad befolkningsklass i en enda landsända. Denna skatt för år 1890 uppgår till ungefär hälften af hela bevillningen för fastighet och inkomst i riket.

En tull, som, utan att i beräknelig mån inverka på priset för den vara landet sjelf tillverkar och säljer, så känbart fördyrar en annan vara, som en viss del af landet måste köpa, synes oss icke billigtvis böra bibehållas. Af samma skäl, som gjorde sig gällande i de vigtigaste spanmålstullarne, hafva vi emellertid här icke ansett oss böra påyrka dess fullständiga aflyftande, utan hemställa,

2:o) att nu gällande tull å *fläsk, andra slag*, måtte nedsättas till 10 öre för 1 kilogram.

Tullen å *ister* synes rimligtvis böra följa tullen å artikeln fläsk, andra slag, hvarför vi hemställa,

4:o) att nu gällande tull å *ister* måtte af Riksdagen nedsättas till 10 öre för 1 kilogram.

Artikeln *smör* har numera i vårt land höjt sig till det tredje eller fjerde rummet bland landets exportartiklar; den valuta vi från utlandet indraga i liqvid för densamma uppgår till nära 30 millioner kronor. Vid en sådan export bestämmes det inhemska priset å smör uteslutande af den utländska marknaden. Det smör, öfver hvars starka införsel man från skyddsvänligt håll före 1888 hördes klaga och som man genom den då åsatta tullen afsåg att utestänga, utgjordes hufvudsakligen af Finlands smörtillverkning, som då mest gick till Sverige. Detta smörs finaste märken utskeppades i förening med svenskt smör från svensk hamn till England, och Sverige förtjenade derpå transitofrakt och handelsvinst; de lägre märkena ingingo i den svenska konsumtionen och ökade derigenom den qvantitet vida dyrbarare eget smör vi kunde sälja till utlandet. Efter tullens införande har det finska smöret funnit vägen direkt till den engelska marknaden, der det nu i stället uppträder såsom konkurrent till vår svenska vara, under det den sven-

ska smörexporten efter denna tid stått stilla, oaktadt vår mejerirörelses utveckling alltjemt fortgått. Med sådana förhållanden för ögonen kunna vi ej betrakta införandet af smörtullen annorlunda än som ett betänkligt missgrepp i den nationella hushållningen och hemställa derför,

5:o) att nu gällande tull å *smör*, *äfven konstgjordt*, måtte af Riksdagen borttagas.

Den köttimport, som sker till Sverige, går med mer än nio tiondelar af sitt qvantum till Stockholm och de norra orterna. Den företer ingen som helst inverkan af tullen. Den uppgår 1890 till samma siffra som åren 1886 och 1887, eller omkring 1,350,000 kilogram, och gick 1889 t. o. m. öfver 1,700,000 kilogram. Det tillskott af kött, som Norrland behöfver, måste det således fortfarande införa och finna sig i att betala det till högre pris. Som skydd för den svenska köttproduktionen, hvilken gör sin export i form af lefvande boskap, är tullen alldeles värdelös. Då vi icke finna mera med billigheten öfverensstämmande att med särskild skatt belägga Norrlands kött- än dess fläskkonsumtion, och då tullbeloppet här endast uppgår till siffror af mindre betydenhet, hemställa vi,

6:o) att tullen å artikeln *kött*, *andra slag*, måtte af Riksdagen borttagas.

Angående artikeln *kreatur* gäller i allt hufvudsakligt hvad vi här ofvan yttrat om fläsk och kött.

Under sistlidne femårsperiod utgjorde in- och utförseln af nötboskap och får:

Nötboskap.

	Införsel.	Utförsel.
1886	1,825	25,000
1887	2,001	29,884
1888	2,563	35,669
1889	4,140	37,380
1890	7,300	37,190

Får.

	Införsel.	Utförsel.
1886	825	30,286
1887	892	32,402
1888	814	40,065
1889	700	43,630
1890	1,120	33,390.

Af tabellen framgår, att införseln utaf nötboskap och får är obetydlig i förhållande till den stora utförseln. Importen utgöres dels af finsk boskap till Norrland och dels af racedjur, som införas till förbättring af södra och mellersta Sveriges ladugårdar. De statistiska siffrorna ådagalägga derjemte, att Norrland, oaktadt tullen, nödgats betydligt öka denna del af sin lifsmedelsimport, liksom ock att öfriga landets införsel af racedjur äfven efter tullens införande stigit. Det förra slaget af import kunna vi ej önska onödigtvis fördyra, och i fråga om importen af afvelsdjur skulle vi anse rimligare att man särskildt premierade än att man särskildt beskattade de åtgärder, som företagas till höjande af vår ladugårdsskötsel.

Svinimporten är likaledes nästan uteslutande en till öfre Norrland ingående fläskinförsel, som i anledning af Finlands ringa afstånd från de norrländska hamnarne snarare hemtas från sistnämnda land än från mera fjerran belägna svenska platser. Den går nästan helt och hållet till Sundsvall och norr om Sundsvall belägna orter.

Oaktadt vi i fråga om fläsk endast tillstyrkt en tullnedsättning, tveka vi dock icke att äfven beträffande detta kreatursslag yrka tullens fullständiga borttagande, dels emedan denna tull ur fiskalisk synpunkt eger en ganska ringa betydelse, dels emedan importen af svin, betraktad ur skyddsvänlig synpunkt, icke bör ingifva farhåga för att någonsin taga sådana dimensioner som den amerikanska fläskimporten, eftersom priset å svin i de länder, från hvilka lefvande svinkreatur kunna väntas blifva till oss införda, säkerligen obetydligt, om ens något, understiger det i Sverige gällande.

Vi hemställa derför,

8:o) att nu gällande tull å *kreatur*, *nöt-*, *får-* och *svin-*, måtte borttagas»;

af herr friherre *Barnekow* samt herrar *Fock*, *Tham*, *Lithander*, *Reuterswärd*, *Stephens*, *Wallberg*, *Cavalli*, *af Burén* och grefve *Douglas:*

vid mom. 9:o): »Under det att inom representantförsamlingarna i de andra stater, som i sin tullagstiftning infört skyddstullar å jordbrukets alster, förmärkes en sträfvan att lemna ökadt skydd åt de särskilda staternas jordbruksnäring, har nu hos oss väckts åtskilliga förslag om nedsättande af dessa tullar. Förslagen hafva åtföljts af en motivering, som uttryckligen tillkännagifver, att deras syfte är att, så fort ske kan, få tullarna å jordbruksalstren fullständigt afskaffade, ja en af motionerna i ämnet innehåller till och med hemställan alternativt att detta afskaffande måtte omedelbart ega rum. Vi föranledas häraf att till en början erinra om hurudant tillståndet i landet var tiden närmast före den, då vår nuvarande tullagstiftning blef gällande, och hurudant tillståndet nu är.

Den svåra konkurrens, vår jordbruksnäring på senare tider haft att bestå med utlandets öfverproduktion af spanmål, hade tiden närmast före den, då nu gällande tullagstiftning infördes, bragt denna näring i en ytterligt bekymmersam ställning. Våra landtmän, lemnade utan skydd mot denna konkurrens, tvingades att sälja sin vintersäd till pris, betydligt understigande produktionskostnaderna. Detta orsakade naturligen en högst väsentlig minskning i jordbrukets afkastningsförmåga. Verkningarna häraf visades ock af de i mängd förekommande exekutiva försäljningarna af jordbruksfastigheter och af den nästan öfverallt inträdda förlamningen i afseende på jordbrukets utveckling. Arrendatorerna kunde ej betala sina arrenden, hvilket hade till följd att andra, som iklädt sig borgen för arrendenas utgörande, fingo sätta till sin egendom. Till och med staten såg sig år 1887 af sakernas ställning föranledd att åt arrendatorerna af kronans domäner bevilja ej blott nedsättning i arrendeafgifterna utan äfven rätt att uppsäga sina med kronan upprättade kontrakt. Tillfällena till arbetsförtjenst på landet aftogo under sådana förhållanden i hög grad, orsakande nedsättning i arbetslönerna. En stor del af landtbefolkningen drefs häraf att i städerna söka sin utkomst. Talrika fall förekommo, i hvilka de mindre jordbrukarne till underpris sålde sina hemmansdelar och med behållningen utflyttade till främmande länder.

Denna vår modernärings bekymmersamma ställning, som får än ytterligare belysning af det förhållande att, under det städernas i riket folkmängd under det sista decenniet stigit med öfver 200,000, landsbygdens folkmängd under samma tidrymd varit i det närmaste oför-

ändrad, återverkade naturligtvis på ett högst förlamande sätt på vår industri och affärsverksamhet. Konkursernas och lagsökningarnas antal var ovanligt stort. Arbetslönerna nedtvingades öfverallt ganska betydligt, och arbetsgifvarne, såväl större som mindre, sågo sig flerstädes nödsakade att minska sin produktion, hvilket hade till följd att en stor del arbetare icke kunde erhålla sysselsättning. I affärsverksamheten inträdde en stiltje, helt naturlig i en tid, då köpförmågan var så ringa, och dessutom påverkad af ett allmänt uppkommet misstroende man och man emellan.

Af bifogade tabell (Bil. I) visas, huru den intecknade gälden i riket alltjemt ökats, tills den vid 1887 års utgång uppgått till icke mindre än 1,505,625,000 kronor, utgörande 43,7 procent af samtliga, bevillning påförda fastigheters inom riket taxeringsvärde.

Nu åter skall väl ingen jordbrukare annat än med glädje erkänna, att för honom en betydlig förändring till det bättre redan inträdt. En märkbart starkare efterfrågan på den inhemska spanmålen har uppstått, hvilket i sin ordning lifvande inverkat på jordbrukets ändamålsenliga skötsel och till uppehållandet af jordvärdet. Denna jordbruksnäringens förbättrade ställning, som naturligtvis alstrat en större köpförmåga hos jordbrukaren, har medfört att industri och handel gjort nytt uppsving. En del nya industriella anläggningar har under de sista tre åren sett dagen, och en allmän lifaktighet på det industriella området förspörjes. En ökad trafikrörelse på statens jernvägar har inträdt, såsom synes af bifogade tabell (Bil. II). Den allmänna köpförmågan har ökats, såsom tydligt finnes af uppgifterna om rikets in- och utförsel, enligt hvilka importsiffrorna för artiklar sådana som t. ex. kaffe, socker, bomull, ull, gödningsämnen, maskinerier, redskap och verktyg m. m. under de tre sista åren betydligt öfverstiga dem för de båda föregående åren. Det ömsesidiga förtroendet i handeln har vändt åter. Lagsökningarnas antal, som år 1886 utgjorde ej mindre än 60,762, och år 1887 58,717, har nedgått för år 1888 till 49,172 och för år 1889 till 37,415. Antalet af till domstolarne ingifna konkursansökningar utgjorde 6,158 för år 1886, 6,080 för år 1887, 5,393 för år 1888 och 4,188 för år 1889. Slutligen hafva tillfällena till arbetsförtjenst såväl på landsbygden som i städerna ökats, hvarjemte arbetslönerna, efter hvad från olika landsdelar blifvit meddeladt, inom flertalet näringar och yrken undergått förhöjningar, som, äfven i de för arbetarne minst gynsamma fall, uti desses inkomster medfört en ökning, öfverstigande den efter införandet af tull å jordbruksalster uppkomna stegringen i lifsmedelsprisen.

Med dessa fakta för ögonen, skulle man kunnat vänta af tullskyddets motståndare i vårt land, att de velat åt spanmålstullarne tillerkänna åtminstone någon del i den glädjande omkastning, som omedelbart efter deras införande inträdt i de förut varande förhållandena. Då tullskyddets motståndare emellertid erkänna att det bekymmersamma läge, i hvilket vårt jordbruk blifvit försatt tiden närmast före skyddstullarnes införande, föranledts af trycket utaf Amerikas och Rysslands kolossala sädesproduktion, så kunna de, synes det oss, ej undgå att medgifva att, om detta tryck af en eller annan orsak upphört, vårt jordbruk omedelbart skulle höjt sig ur sin vanmagt, och att i full öfverensstämmelse härmed, om vi mot öfversvämningen af amerikansk och rysk spanmål kunna ställa upp en skyddsmur, som betager denna öfversvämning dess förstörande kraft, detta skall hafva en lifvande inverkan på vårt jordbruk.

Vidare, då tullskyddets motståndare konstatera den ökade verksamhet och de höjda pris, som kommit jordbruksnäringen till del efter införandet af spanmålstullar, förklara de denna omständighet såsom *en följd* af den allmänt återvaknande lifaktighet inom affärsverlden, som framträdde redan på hösten 1888. En sådan framställning kan dock icke vara rigtig. Ty då det är jordbruksnäringen, som, i det den gifver alla andra näringar medel till verksamhet, så att säga föder dessa, så måste jordbruksnäringens efter en på alla näringslifvets områden inträdd förlamning skeende uppblomstring vara grundad på förhållanden, som närmast beröra jordbruksnäringen sjelf.

Tullskyddets motståndare hafva anfört, att då spanmålsexporten från Amerika, hvilken varit hufvudorsaken till de europeiska spanmålsprisens sänkning, numera är i nedgående, måste man hysa grundade tvifvel om den svenska spanmålstullens fortfarande behöflighet för jordbruket. Häremot vilja vi erinra, först att Amerikas spanmålsexport, äfven om den nedgått, fortfarande är mycket betydande, och vidare att man ej försport att Rysslands rågexport, som för vårt land måste anses vida farligare, visar någon tendens att aftaga. Tvärt om är att förmoda att denna export skall ökas allt efter som jernvägsförbindelserna i Ryssland hinna utvecklas. De förhållanden, som framkallat nödvändigheten att skydda jordbruksnäringen, qvarstå således väsentligen oförändrade, hvadan någon anledning att nu nedsätta spanmålstullarna ej förefinnes.

Ur synpunkten af spanmålstullarnas nytta för jordbruket är i bevillningsutskottets betänkande anfördt, att dessa tullar genom ett fördyrande på konstlad väg af spanmålsprisen motverka landets smör-, fläsk- och köttproduktion. Men har nämnda produktion inom landet

verkligen förminskats under de tre sista åren? Uppgifterna å rikets in- och utförsel lemna svaret. Af smör utfördes år 1890 $1\frac{1}{3}$ million kilogram mer och infördes en million kilogram mindre än under år 1887. Af fläsk utfördes år 1890 $2\frac{4}{5}$ millioner kilogram mera än under år 1887, under det att införseln förstnämnda år blott med $\frac{4}{5}$ million kilogram öfversteg den för år 1887. Utförseln af kött var år 1890 mer än dubbelt så stor som år 1887, under det att införseln deraf var densamma under båda åren. Dessa siffror tarfva icke någon kommentering.

Vid utskottets betänkande hafva fogats åtskilliga tabeller till belysande af spanmålstullarnes inverkan till fördyrande af spanmålsprisen. Vi tillåta oss att här bifoga en annan, icke mindre upplysande tabell öfver noteringarna å Stockholms börs för tiden 1866—1890 (Bil. III). Af denna tabell framgår, att prisen på råg och hvete, malen såväl som omalen, under denna tidrymd varit i allmänhet endast under de tre åren närmast före år 1888 lägre än under de tre senaste åren.

Emellertid hafva motionärernas förslag om nedsättning i gällande tullsatserna å spanmål, såväl malen som omalen, blifvit utskottets beslut. Vi hafva då att något närmare än som skett anföra de hufvudsakliga skäl, som tala mot en sådan nedsättning; och vilja vi då här särskildt fästa oss vid tullen å den omalda spanmålen.

Denna tull har hos oss blifvit satt till ett belopp, som, i betraktande af förhållandena inom landet och vid jemförelse med tullsatserna i andra länder, icke kan anses högt. I Tyskland, der tullsatsen å hvete och råg år 1885 utgjorde 3 mark, är den nu 5 mark. I Frankrike utgår tullen å råg med 3 francs och å hvete med 5 francs. I Spanien är tullsatsen å råg 3,20 pesetas och å hvete, öfvergående tull inberäknad, 5,82 pesetas (= francs). Då nu i stater, sådana som de nyss omförmälda, der jordbruket icke på långt när haft att kämpa mot sådana svårigheter som hos oss, och der tull å jordbruksalster funnits långt tidigare än hos oss blef fallet, någon nedsättning i tullen å spanmål icke egt rum, utan, såsom förut nämnts, snarare en sträfvan förmärkts att höja tullsatserna, kan redan häraf hemtas anledning för oss att icke nedsätta våra spanmålstullar.

Vidare gäller såsom hufvudregel för all tullagstiftning, att den skall vara stabil. En tullagstiftning, som bestämde skydd för en viss näring, men kort derefter betydligt minskade eller borttoge tullskyddet, skulle just genom de vådor, som följa af ofta förekommande vexlingar, ofelbart tillfoga denna näring stor skada. Detta är en sanning, som till och med många af tullskyddets motståndare här i landet erkänt och erkänna. Men ändock drager man icke i betänkande att nu, icke

stort mer än 3 år efter det hos oss infördes tull å spanmål, föreslå en så betydande nedsättning som från 2,50 till 1,50.

För jordbruket är det af väsentlig vigt, att prisen på jordbruksalstren så litet som möjligt utsättas för rubbningar. För skyddstullslagstiftningen är det derför en hufvuduppgift att åt den inhemska spanmålsmarknaden bereda största möjliga stadga. Oss har erfarenheten väl tillräckligt lärt, hvilka plötsliga och betydande vexlingar spanmålsprisen på verldsmarknaden kunna vara underkastade. Om nu t. ex. rågpriset åter å verldsmarknaden sjönke under 10 kronor för tunnan, hvad trygghet mot ett sådant prisfall skulle då våra jordbrukare ega i en så låg tullsats som den af utskottet föreslagna? Vi äro öfvertygade att en tullagstiftning, som vill skydda vår jordbruksnäring, icke kan slå in på en så farlig nedsättning.

Taga vi slutligen i betraktande de skäl, motionärerna anfört till stöd för en nedsättning af tullarne på jordbruksalster, så äro de hufvudsakligen två, nemligen dels krafvet på att de oumbärligaste lifsmedlen och förbrukningsförnödenheterna fritagas från beskattning i den mån, statens finanser sådant medgifva, dels uppfattningen af lifsmedelstullarne såsom ett obilligt och orättvist beskattande af de mindre bemedlade i samhället, särskildt kroppsarbetarne.

Hvad det första skälet angår, få vi uttryckligen framhålla, att den nuvarande tullagstiftningens hufvudsakliga uppgift är, icke att åt statsverket skaffa inkomster, utan att åt landets näringar, och främst bland dessa jordbruksnäringen, bereda nödigt skydd. Vi vilja icke ingå i bedömande, huruvida statsverkets finanser medgifva ett nedsättande af spanmålstullarne. Äfven om så vore, kunde och finge denna omständighet ej vara bestämmande, så länge landets jordbruksnäring ännu i hög grad behöfver det skydd, som genom den gällande tullsatsen på spanmål åt densamma beredes.

Det andra skälet, som skulle vara hufvudskälet, är ej mera vägande. Motionärerna hafva väl talat om att spanmålstullarne genom ett fördyrande af brödfödan på ett orättvist och obilligt sätt beskatta arbetarne, äfvensom om det inom arbetareklasserna rådande missnöjet med den nuvarande tullagstiftningen, men de hafva alls icke, hvad de väl bort, visat att efter spanmålstullarnes införande arbetarnes ställning blifvit försämrad. Att så icke skett, utan att tvärtom arbetarne lefva under gynsammare förhållanden nu än före spanmålstullarnas införande, skola tullskyddets motståndare svårligen kunna förneka. Vid sådant förhållande torde talet om brödfödans fördyrande vara betydelselöst

och arbetarne icke hafva någon anledning att i den nuvarande tullagstiftningen se en källa till missnöje.

I öfrigt, då man tager i betraktande spanmålstullarnes inverkan på arbetarnes välbefinnande, bör det ej förglömmas å ena sidan, att bland arbetsklasserna i England och äfven Danmark, hvilka stater ju båda sakna tullar å jordbruksalster, missnöje med det bestående tager sig uttryck i icke mindre grad än der jordbrukstullar finnas, och å andra sidan, att man hvarken i Tyskland, der den allmänna uppmärksamheten på senare tiden företrädesvis sysselsätter sig med lösningen af de s. k. arbetarefrågorna, ej heller i Frankrike försökt att i borttagandet eller nedsättandet af dessa länders spanmålstullar finna ett verksamt medel till förbättrande af arbetarnes ställning.

Hos oss ställa sig, vi kunna tryggt påstå det, den mindre jordbrukarens lefnadsvilkor icke i allmänhet gynsammare än den egentlige arbetarens. Det bör ej förglömmas af dem, som till förment fördel för arbetarne vilja borttaga tullen på jordbrukets alster, att jordbruksklassen i vårt land är den, som har att bära den tyngsta skattebördan, och att denna börda skall utgå oberoende af huruvida jordbruket åt dess idkare lemnar någon behållen inkomst eller icke. Och ej bör det vara tal om orättvisa och obillighet hos en lagstiftning, som, på samma gång den indirekt upphjelper såväl industri- som handelsidkarnes ekonomiska ställning och i sammanhang dermed för arbetarne ökar tillfällena till arbetsförtjenst, har till uppgift att åt den jordbruksidkande delen af landets befolkning bereda möjlighet till tryggad utkomst.

På grund af det anförda förena vi oss om att hos Riksdagen hemställa,

att den nu gällande tullsatsen å *råg*, *hvete*, *korn*, *ärter och bönor* måtte oförändrad bibehållas med 2 kronor 50 öre för 100 kilogram»;

vid mom. 11:o): »Då veterligt är att hafre införts och införes i riket för konsumtion inom landet och då således i ett genomfördt skyddssystem icke bör saknas tull å nämnda vara, få vi hemställa,

att tullen å *hafre*, äfvensom å *vicker*, hvilket foderämne, såsom kändt är, oftast användes blandadt tillsammans med hafre, måtte oförändradt bibehållas med 1 krona för 100 kilogram»;

vid mom. 12:o): »Då vi på grund af den utaf oss gjorda hemställan i fråga om tull å korn m. m. sakna anledning att tillstyrka någon nedsättning i gällande tullsats å malt, få vi hemställa,

att tullen å *malt*, *äfven krossadt*, måtte bibehållas vid 3 kronor för 100 kilogram»;

vid mom. 13:o): »I öfverensstämmelse med hvad vi yttrat i fråga om tull å råg, hvete m. m., hemställa vi,

att tullen å *omalen spanmål*, *andra slag*, *ej specificerade*, måtte oförändrad bibehållas med 2 kronor 50 öre för 100 kilogram»;

vid mom. 14:o): »Då spanmålstullen, enligt hvad vi förut yttrat, icke bör nedsättas; då uppgifterna om införseln till riket af malen och omalen råg och hvete till fullo visa hvilket gagn vår qvarnindustri haft af den gällande tullsatsen å malen spanmål; och då det icke blifvit visadt, att en nedsättning i det särskilda tullskydd, som åt qvarnindustrien lemnats, kan ske utan skada för densamma, och vi icke kunna inse, att genom detta tullskydd åt qvarnindustrien beredts fördelaktigare vilkor, än dess kraftiga fortbestånd kräfver, få vi hemställa,

att tullen å *spanmål*, *malen*, *mjöl och gryn*, *alla slag*, måtte bibehållas med 4 kronor 30 öre för 100 kilogram»;

vid mom. 16:o): »På grund af den hemställan, vi gjort i fråga om tullen å spanmål, sakna vi anledning att tillstyrka någon nedsättning i tullen å ris, hvadan vi hemställa,

att tullen å *ris*, *oskalad eller paddy*, måtte bibehållas med 2 kronor 50 öre för 100 kilogram»;

vid mom. 17:o): »Af förut anförda skäl hafva vi afstyrkt nedsättning i tullen å malen spanmål, och sakna vi alltså anledning att tillstyrka någon nedsättning i tullen å gryn, ris och rismjöl, hvadan vi hemställa,

att tullen å *gryn*, *ris och rismjöl* måtte bibehållas med 4 kronor 30 öre för 100 kilogram»;

vid mom. 19:o): »Af enahanda skäl som dem, hvilka vi anfört under mom. 17:o), få vi hemställa,

att tullen å *bröd*, *andra slag*, måtte bibehållas med 4,3 öre för ett kilogram.»

Härjemte hafva reservationer anmälts:

af herr *Cavalli* emot motiveringen i ingressen till betänkandet, samt af herr friherre *Barnekow* och herrar *Fock*, *Lithander*, *Reuterswärd*, *Sederholm*, *Stephens*, *af Burén* och *Almström* emot vissa delar af samma motivering.

Herr *Sederholm* har slutligen anhållit att få antecknadt, att han icke deltagit i behandlingen af den del utaf betänkandet, som angår spanmålstullarne.

Litt. A.

Noteringar å hvete och råg 1890.

Dag.		Hvete			Råg			Dag.		Hvete			Råg		
		tt holl.	kr. pr 100 kg		tt holl.	kr. pr 100 kg				tt holl.	kr. pr 100 kg		tt holl.	kr. pr 100 kg	
Jan.	4	132	16	—	127	13	50	Juli	5	130	15	75	125	13	50
	11	130	16	—	127	13	50		12	130	16	—	126	13	50
	18	132	16	—	126	13	50		19	130	16	—	125	13	50
	25	133	16	—	128	13	50		26	130	16	50	125	14	—
Febr.	1	134	16	—	125	13	25	Aug.	2	130	17	—	125	14	—
	8	130	15	50	125	13	—		9	130	17	—	126	14	—
	15	128	15	—	125	13	25		16	130	17	—	122	13	—
	22	128	15	—	128	13	50		23	127	15	—	125	13	—
Mars	1	130	15	50	128	13	50		30	128	15	25	124	13	—
	8	130	15	50	127	13	50	Sept.	6	126	15	50	124	13	—
	15	130	15	50	127	13	50		13	130	16	—	122	13	—
	22	130	15	50	127	13	50		20	130	16	—	122	13	—
	29	130	15	50	127	13	50		27	130	16	—	122	13	—
April	5	130	15	50	128	13	50	Okt.	4	128	15	75	123	13	—
	12	130	15	50	128	13	50		11	130	16	—	122	13	—
	19	130	15	75	125	13	50		18	127	15	50	122	13	—
	26	130	15	75	125	13	50		25	130	16	—	122	13	25
Maj	3	130	16	—	125	13	50	Nov.	1	129	16	—	122	13	25
	10	130	16	—	125	13	50		8	128	16	—	122	13	50
	17	130	16	—	125	13	50		15	127	16	—	123	14	—
	24	130	16	—	125	13	50		22	128	16	—	123	14	—
	31	130	16	—	125	13	50		29	128	16	—	122	14	—
Juni	7	130	16	—	125	13	—	Dec.	6	128	16	—	120	14	—
	14	130	15	50	124	13	—		13	128	15	75	122	14	—
	21	130	15	50	125	13	—		20	128	15	50	122	14	—
	28	130	15	50	125	13	50		27	128	15	50	122	14	—

Malmö den 10 februari 1891.

Mäklarkontoret
A. F. Tornberg.

Litt. B.

Göteborgs Ångbageriaktiebolag (Malmö stora valsqvarn) mjölnoteringar under år 1890.

Prisen äro pr säck om 100 kg brutto inklusive säck.	Alexandra flormjöl.		1:ma flormjöl.		Rågsikt.		Halfsikt.		Sammalet rågmjöl.	
1 jan.—17 jan.	23	40	22	70	21	—	17	70	15	60
18 „ —24 „	23	20	22	60	21	—	17	70	15	60
25 „ —9 febr.	22	70	22	30	20	60	17	60	15	50
10 febr.—18 mars	22	70	22	30	20	50	17	30	15	50
19 mars—1 april	22	70	22	30	20	—	17	—	15	40
2 april—15 „	22	30	21	80	19	70	16	70	15	20
16 „ —22 „	22	40	22	—	19	65	17	—	15	20
23 „ —6 maj	22	70	22	40	19	50	17	—	15	20
7 maj—22 „	23	20	22	70	19	50	17	—	15	20
23 „ —30 „	23	20	22	70	19	20	16	80	15	—
31 „ —6 juni	23	20	22	70	19	—	16	60	14	80
7 juni—15 juli	23	—	22	40	18	60	16	35	14	75
16 juli—25 „	23	90	23	20	19	30	16	70	14	90
26 „ —22 aug.	24	20	23	30	20	—	16	65	14	90
23 aug.—9 sept.	24	20	23	30	20	—	17	60	15	40
10 sept.—19 „	24	—	23	10	19	75	17	30	15	20
20 „ —23 „	24	—	23	25	20	60	18	—	15	30
24 „ —26 „	23	45	22	70	20	—	17	75	15	10
27 „ —7 okt.	23	25	22	35	19	50	17	50	15	—
8 „ —14 „	23	50	22	75	20	—	18	—	15	50
15 „ —5 nov.	23	75	22	90	20	25	18	25	15	50
6 nov.—7 „	23	50	22	30	22	25	18	45	15	70
8 „ —14 „	23	75	22	60	22	25	18	75	16	—
15 „ —21 „	23	85	22	70	22	40	18	65	16	—
22 „ —28 „	23	85	22	70	22	—	18	65	16	—
29 „ —12 dec.	23	85	22	70	21	25	18	65	16	—
13 dec.—31 „	23	60	22	40	21	75	18	80	16	75

Litt. C.

Förteckning öfver i Köpenhamn under året 1890 noterade pris å omalen och malen råg och hvete.

År 1890.	Råg pr 100 ℔		Hvete pr 100 ℔	
	omalen.	malen (siktad.)	omalen.	malen (siktad).
Januari 3	Kr. 5: 80 öre	Kr. 8: —	Kr. 6: 45 öre	Kr. 9: 10 öre
„ 10	„ 5: 75 „	„ 8: —	„ 6: 45 „	„ 9: 10 „
„ 17	„ 5: 75 „	„ 8: —	„ 6: 35 „	„ 9: 10 „
„ 24	„ 5: 70 „	„ 8: —	„ 6: 35 „	„ 9: 10 „
„ 31	„ 5: 60 „	„ 8: —	„ 6: 35 „	„ 9: 10 „
Februari 7	„ 5: 60 „	„ 7: 85 öre	„ 6: 35 „	„ 9: — „
„ 14	„ 5: 60 „	„ 7: 85 „	„ 6: 35 „	„ 9: — „
„ 21	„ 5: 50 „	„ 7: 85 „	„ 6: 35 „	„ 9: — „
„ 28	„ 5: 45 „	„ 7: 85 „	„ 6: 35 „	„ 9: — „
Mars 7	„ 5: 50 „	„ 7: 85 „	„ 6: 50 „	„ 9: — „
„ 14	„ 5: 55 „	„ 7: 75 „	„ 6: 45 „	„ 9: — „
„ 21	„ 5: 55 „	„ 7: 75 „	„ 6: 45 „	„ 9: — „
„ 28	„ 5: 50 „	„ 7: 75 „	„ 6: 45 „	„ 9: — „
April 4	„ 5: 50 „	„ 7: 60 „	„ 6: 45 „	„ 9: — „
„ 11	„ 5: 50 „	„ 7: 60 „	„ 6: 50 „	„ 9: — „
„ 18	„ 5: 70 „	„ 7: 60 „	„ 6: 50 „	„ 9: — „
„ 25	„ 5: 75 „	„ 7: 60 „	„ 6: 60 „	„ 9: 10 „
Maj 2	„ 5: 75 „	„ 7: 60 „	„ 6: 70 „	„ 9: 25 „
„ 9	„ 5: 75 „	„ 7: 60 „	„ 6: 80 „	„ 9: 25 „
„ 16	„ 5: 75 „	„ 7: 50 „	„ 6: 80 „	„ 9: 25 „
„ 23	„ 5: 75 „	„ 7: 50 „	„ 6: 80 „	„ 9: 25 „
„ 30	„ 5: 70 „	„ 7: 35 „	„ 6: 70 „	„ 9: 10 „
Juni 6	„ 5: 55 „	„ 7: 35 „	„ 6: 60 „	„ 9: 10 „
„ 13	„ 5: 50 „	„ 7: 25 „	„ 6: 65 „	„ 9: 10 „
„ 20	„ 5: 50 „	„ 7: 10 „	„ 6: 60 „	„ 9: 10 „
„ 27	„ 5: 50 „	„ 7: 25 „	„ 6: 60 „	„ 9: 10 „

År 1890.	Råg pr 100 ℔		Hvete pr 100 ℔	
	omalen.	malen (siktad).	omalen.	malen (siktad).
Juli 4	Kr. 5: 65 öre	Kr. 7: 25 öre	Kr. 6: 60 öre	Kr. 9: 25 öre
„ 11	„ 5: 70 „	„ 7: 40 „	„ 6: 95 „	„ 9: 50 „
„ 18	„ 5: 80 „	„ 7: 40 „	„ 6: 95 „	„ 9: 50 „
„ 25	„ 5: 90 „	„ 7: 50 „	„ 7: 10 „	„ 9: 75 „
Aug. 1	„ 5: 90 „	„ 7: 60 „	„ 7: 40 „	„ 10: — „
„ 8	„ 5: 50 „	„ 7: 60 „	„ 7: 40 „	„ 10: — „
„ 15	„ 5: 25 „	„ 7: 60 „	„ 7: 40 „	„ 10: — „
„ 22	„ 5: 25 „	„ 7: 60 „	„ 7: 60 „	„ 10: 25 „
„ 29	„ 5: 25 „	„ 7: 60 „	„ 7: 60 „	„ 10: 25 „
Sept. 5	„ 5: 25 „	„ 7: 60 „	„ 6: 85 „	„ 10: — „
„ 12	„ 5: 25 „	„ 7: 60 „	„ 6: 65 „	„ 10: — „
„ 19	„ 5: 50 „	„ 7: 85 „	„ 6: 60 „	„ 10: — „
„ 26	„ 5: 50 „	„ 8: — „	„ 6: 55 „	„ 10: — „
Okt. 3	„ 5: 50 „	„ 8: — „	„ 6: 45 „	„ 9: 85 „
„ 10	„ 5: 50 „	„ 8: — „	„ 6: 30 „	„ 9: 85 „
„ 17	„ 5: 50 „	„ 8: — „	„ 6: 30 „	„ 9: 75 „
„ 24	„ 5: 55 „	„ 8: — „	„ 6: 40 „	„ 9: 75 „
„ 31	„ 5: 55 „	„ 8: — „	„ 6: 45 „	„ 9: 85 „
Nov. 7	„ 5: 60 „	„ 8: 15 „	„ 6: 65 „	„ 10: — „
„ 14	„ 5: 95 „	„ 8: 50 „	„ 6: 70 „	„ 10: — „
„ 21	„ 5: 85 „	„ 8: 50 „	„ 6: 65 „	„ 10: — „
„ 28	„ 5: 80 „	„ 8: 50 „	„ 6: 65 „	„ 10: — „
Dec. 5	„ 5: 75 „	„ 8: 50 „	„ 6: 65 „	„ 10: — „
„ 12	„ 5: 65 „	„ 8: 50 „	„ 6: 65 „	„ 10: — „
„ 19	„ 5: 65 „	„ 8: 40 „	„ 6: 65 „	„ 10: — „
„ 26	„ 5: 65 „	„ 8: 40 „	„ 6: 65 „	„ 10: — „

Kongl. svenska och norska generalkonsulatet i Köpenhamn den 9 februari 1891.

H. Bernhoft.

Bilaga till den af herr friherre Barnekow m. fl. afgifna reservation:

I.

Jemförelse mellan intecknad gäld och de intecknade fastigheternas taxeringsvärde åren 1876—1887.

År.	Inteckningsbelopp.	Taxeringsvärde.	Procent.
1876	864,369,589	2,614,238,133	33,1
1877	921,676,538	2,646,148,805	34,8
1878	991,375,205	2,659,418,308	37,3
1879	1,068,545,210	3,011,818,284	35,1*)
1880	1,125,585,000	3,034,784,401	37,1
1881	1,188,500,000	3,062,528,037	38,8
1882	1,230,485,000	3,169,256,635	38,8
1883	1,278,016,000	3,213,450,540	39,8
1884	1,332,405,000	3,378,185,374	39,5
1885	1,405,326,000	3,430,659,640	40,9
1886	1,450,601,000	3,474,637,194	41,7
1887	1,505,625,000	3,439,414,354	43,7

*) Minskningen af procenttalet för år 1879 är tydligen beroende på den höjning i taxeringsvärdet, som af känd anledning samma år egde rum.

Bilaga till den af herr friherre Barnekow m. fl. afgifna reservation:

II.

Jemförelse mellan de ekonomiska resultaten af trafikrörelsen under femårsperioden 1886—1890.

År.	Medellängd trafikerad bana.	Per bankilometer.			Driftkostnadens förhållande till bruttoinkomsten.	Skilnadens mellan bruttoinkomst och driftkostnad förhållande till byggnadskapitalet.	Inbetalningens till statskontoret förhållande till byggnadskapitalet.
		Bruttoinkomst.	Driftkostnad.	Skilnad emellan bruttoinkomst och driftkostnad.			
	Kilometer.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Procent.	Procent.	Procent.
1886.....	2,414	7,969	5,624	2,345	70.58	2.41	2.43
1887.....	2,476	7,452	5,292	2,160	71.01	2.22	2.16
1888.....	2,516	8,264	5,491	2,773	66.45	2.84	2.77
1889.....	2,548	8,713	5,748	2,965	65.97	3.06	2.63
1890.....	2,613	8,409	5,845	2,564	69.51	2.63	2.55

Stockholm den 30 januari 1891.

RUDOLF CRONSTEDT.

C. Löfman.

Bilaga till den af herr friherre Barnekow m. fl. afgifna reservation:

III.

Spanmåls- och mjölprisen åren 1866—1890.

År	Hvete pr tunna om 15 lispund.	Råg pr tunna om 14 lispund.	Hvetemjöl pr lispund (= 20 skålp.)	Rågmjöl pr lispund (= 20 skålp.)
1866	20,31	14,15		
1867	25,24	18,48		
1868	29,60	23,42	2,42½	1,73
1869	23,37	18,38	2,25	1,42
1870	19,19	13,37	2,10	1,11½
1871	24,50	15,23	2,37	1,20
1872	24,09	15,89	2,50	1,27
1873	25,81	17,08	2,74	1,31
1874	24,88	18,97	2,67½	1,43
1875	19,63	16,03	2,12½	1,29
1876	22,19	15,40	2,29	1,22
1877	24,62	16,43	2,68	1,16
1878	18,94	14,20	2,62	1,21
1879	19,69	13,12	2,25	1,07
1880	23,74	17,98	2,57	1,41
1881	25,58	20,90	2,45	1,70
1882	21,37	15,49	2,53	1,37
1883	21,50	13,88	2,24	1,20
1884	18,65	14,07	2,08	1,15
1885	16,40	12,65	1,77½	1,09
1886	13,84	10,80	1,72	— 97½
1887	16,—	9,91	1,79	— 87
1888	18,53	11,31	1,93½	— 96
1889	17,55	13,64	2,09½	1,14
1890	19,82	15,48	2,01½	1,27
Medelprisen för åren 1866—1887 varda således:				
	21,78	15,72	2,31	1,26
Medelprisen för åren 1888—1890 varda således:				
	18,63	13,48	2,01½	1,12

På begäran få vi härmed intyga att ofvanstående prisuträkning är

rigtig och fullkomligt öfverensstämmande med noteringarna å Stockholms börs och hafva dessa medelpris erhållits genom att prisnoteringarna å den första noteringsdagen i hvarje qvartal upptagits, och, för att till samma enhet evalvera de olika noteringssätten, hafva prisen beräknats efter 15 lispunds vigt för hvete och 14 lispunds vigt för råg, allt pr gammal svensk tunna.

Stockholm den 23 februari 1891.

H. M. Lundén.
Stadsmäklare.

Carl Kollberg.
Stadsmäklare.

Josef Lundmark.
Stadsmäklare.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1891.